Työelämä
Mikko Räsänen

8.1.2019

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS LAEIKSI JULKISISTA REKRYTOINTIPALVELUISTA JA OSAAMISEN KEHITTÄMISPALVELUISTA, ALUEIDEN KEHITTÄMISEN JA KASVUPALVELUIDEN RAHOITTAMISESTA, YKSITYISISTÄ TYÖNVÄLITYSPALVELUISTA SEKÄ TALOUDELLISEEN TOIMINTAAN MYÖNNETTÄVÄN TUEN YLEISISTÄ EDELLYTYKSISTÄ ANNETUN LAIN 1 JA 2§:N MUUTTAMISESTA (HE 93/2018 vp)

Yleistä

Hallitus on antanut esityksen laeiksi julkisesta rekrytointipalveluista ja osaamisen kehittämispalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalveluiden rahoittamisesta, yksityisistä työnvälityspalveluista sekä taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta (HE 93/2018 vp).

Esityksellä mahdollistetaan TE-palveluiden siirtyminen tulevan maakuntahallinnon aikaan. Esitys ei sisällä suuria muutoksia nykyisiin palveluiden sisältöihin. Kokonaisuutta on tarkoitus täydentää työnhakuvelvoitetta sekä työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää koskevilta osin, mitkä asiakokonaisuudet ovat herättäneet huomattavasti enemmän keskustelua.

EK toteaa, että rekrytointi- ja osaamispalveluiden järjestäjän ja tuottajan erottaminen ja niiden tuottaminen ensisijaisesti markkinaehtoisin ratkaisuin tukee esityksen tavoitteita.

Lakiesitys mahdollistaa asiakkaalle vapauden valita palveluntuottaja. Sen toteutuminen edellyttää, että maakunta mahdollistaa useammalle palvelutuottajalle tuottaa palveluita. Markkinaehtoisuuden lisääntyminen palveluntuotannossa yksityisille palveluntarjoajille luo myös uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja edistää innovatiivisten ja kustannustehokkaiden palveluratkaisujen syntyä.

Yritysten tarpeet eivät noudata maakuntarajoja: Yrityksillä on toimipaikkoja monissa eri maakunnissa ja työmarkkinoiden toiminta edellyttää työntekijöiden liikkumista. Toimivat kasvupalvelut edellyttävät maakuntien aktiivista ja systemaattista yhteistyötä ja kasvupalveluissa tehtävien keskittämistä.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
PL 30 · Eteläranta 10, 00131 Helsinki · Puhelin 09 42020
etunimi.sukunimi@ek.fi · www.ek.fi · Y-tunnus 1902799-1 · Kotipaikka Helsinki

EK on huolissaan maakuntien rekrytointi- ja osaamispalveluiden saatavuuden ja sisällön merkittävästä eriytymisestä maakuntien välillä. On huomattava riski, että sen sijaan, että tavoiteltu yritys- ja työllisyyspalveluiden laatu ja asiakaslähtöisyys maakunnissa paranisi, erot työllisyys- ja yrityspalveluiden käytännöissä ja vaikuttavuudessa maakunnittain kasvavat entisestään.

Rekrytointi- ja osaamispalvelut

Esityksessä ehdotetaan muutoksia työttömien työnhakijoiden ilmoittautumismenettelyyn.

Nykyisen työnhakusuunnitelman noudattamisvelvollisuuden uudelleenkirjoittaminen on välttämätöntä, jotta työttömän työnhakijan velvollisuus aktiiviseen työnhakuun ja työnhakusuunnitelmien noudattamiseen säilyy myös, kun maakunnat siirtyvät käyttämään yksityisiä työvoimapalveluita. Palveluprosessissa on lisätty mahdollisuuksia työnhakijan sähköiseen asiointiin ja asioiden käsittelyyn. Ilmoittautumisen yhteydessä tehtäisiin palvelutarvearvio ja tuloksena olisi työnhakusuunnitelma. Työnhakijalla on työnhaku katkeaisi, mikäli hakija ei valitsisi itselleen työvoimapalveluiden tarjoajaa. Uusi päättymisperuste on välttämätön ohjaamaan työnhakijat palveluiden piiriin.

Esityksen mukaan työnhakijan palvelutarve arvioidaan kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta ja sen jälkeen kolmen kuukauden välein. Arvioinnin ei kuitenkaan tarvitsisi tapahtua haastattelussa. EK tukee näitä muutoksia. Sähköinen asiointi ja palvelutarpeen arviointi nopeuttavat työnhakusuunnitelman tekemistä ja mahdollistavat nopeamman pääsyn palveluiden piiriin sekä tehokkaamman resurssien käytön. Asiakkaan palvelutarve on kuitenkin huomioitava asiointitavan valinnassa. Maakunnan on varattava mahdollisuus myös henkilökohtaiseen asiointiin erityisesti nuorille ja muille ensimmäistä kertaa palveluiden piiriin tuleville. Heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien työttömien jääminen vaille heille tärkeää henkilökohtaista palvelua on riski, kun työvoimapalveluita kehitetään ensisijaisesti digitaalisiksi.

EK korostaa, että maakuntien on varmistettava rekrytointi- ja osaamispalveluille omalla alueellaan riittävät resurssit.

Rahoituslaki

Lakiin alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta ehdotetaan siirrettäväksi säännöksiä, jotka koskevat alueiden kehittämiseen liittyviä määrärahoja sekä TE-toimistojen ja ELY-keskusten myöntämiä yritystukia.

EK on huolissaan siitä, että niukkenevien rakennerahastojen hallinnon hajauttaminen uudelleen 18 maakuntaan johtaa merkittävään vaikuttavuuden heikkenemiseen ja hallinnon paisumiseen. Kyse on viimekädessä ohjelmakausittain merkittävästi pienenevästä rahoituspotista,

johon tulisi varautua hallintoa keventämällä ja keskittämällä, ei sitä hajauttamalla.

Esimerkiksi rakennerahastojen hallintoon nykyiselle ohjelmakaudelle kohdentuva tekninen tuki aleni 40 %. Tuolloin ELY:jen välittävien toimielinten tehtävät keskitettiin neljään ELY-keskukseen, ja Etelä- ja Länsi-Suomessa maakuntien välittävän toimielimen tehtävät Uudenmaan ja Pirkanmaan liitoille. Kasvupalvelulain yleisperusteluiden mukaan tehtyjen keskittämisten on todettu säästäneen resursseja tehostaneen ja yhdenmukaistaneen rakennerahastotehtävien hoitoa sekä säästäneen huomattavasti resursseja.

EK suosittaa, että maakuntien olisi uudelleen hajauttamisen sijaan perusteltua jatkaa ELY-keskusten ja maakuntien itsensäkin käynnistämää rakennerahastojen hallinnon tehtävien kokoamista ja keskittämistä myös jatkossa. EK on huolissaan maakuntien kasvupalveluiden saatavuuden ja sisällön eriytymisestä maakuntien välillä. Maakunnille luodaan harkintavalta päättää poliittisin perustein ja itsenäisesti, mihin yleiskatteelliset sote-maakunta- ja kasvupalveluiden resurssit työllisyys- ja yrityspalveluissa kohdennetaan.

On huomattava riski, että sen sijaan, että tavoiteltu yritys- ja työllisyyspalveluiden laatu ja asiakaslähtöisyys maakunnissa paranisi, erot työllisyys- ja yrityspalveluiden käytännöissä ja vaikuttavuudessa maakunnittain kasvavat entisestään.

Toisena esityksen riskinä EK nostaa uhkan valtakunnallisen yhdensuuntaisen ja koordinoidun politiikan teon vaikeutuminen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuusnäkökulman katoamisesta. Pahimmassa tapauksessa tuet saattavat johtaa lyhytnäköiseen kustannusten ja hyötyjen osaoptimointiin, mikä johtaa yritysten kannalta epäedulliseen ja epäterveeseen kilpailuun.